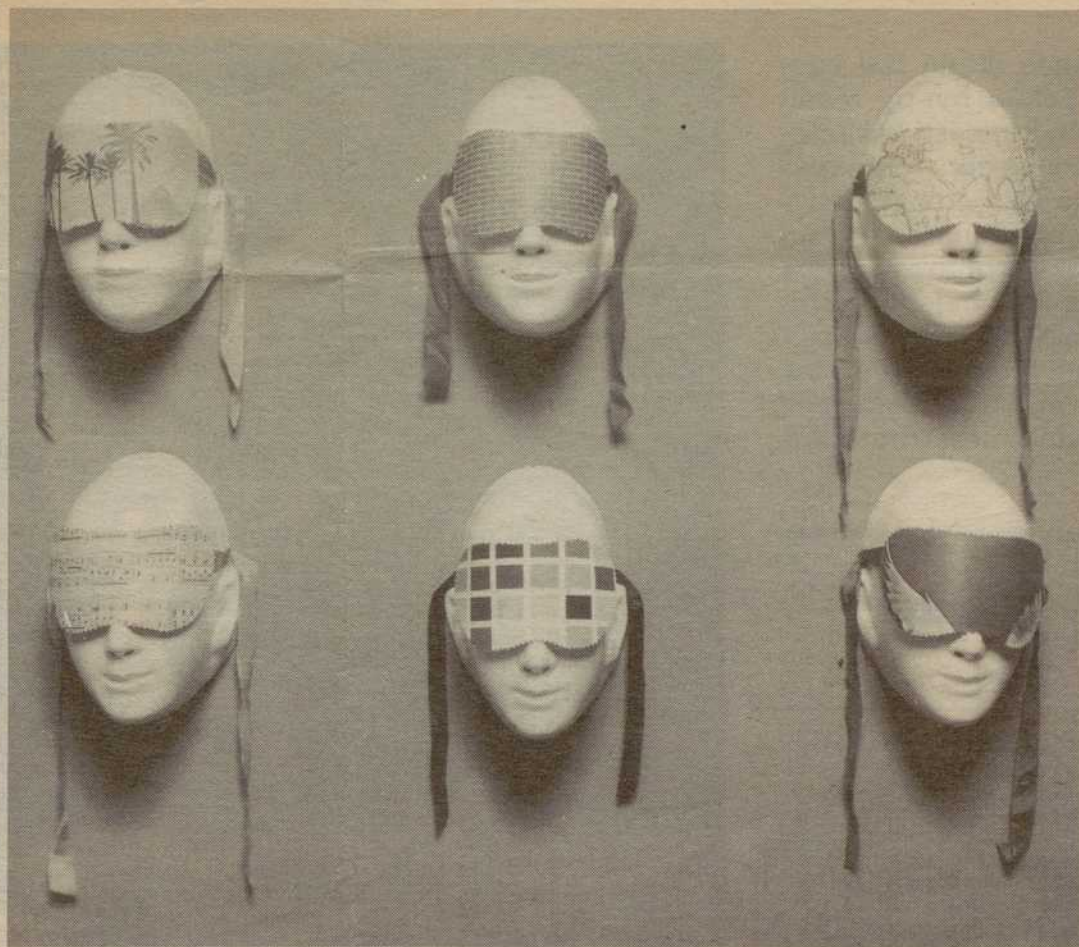




Latinalaisen Amerikan osastolta, brasilalaisen Flavio Ponsin naamiot.

seillaan ja takkiensa liepeillä kuin myrskytuuli. Kuin kaislat ne taipuivat mutteivät katkenneet, nuo kolme ilmatarta, ja tekijän nimenkin näki jos kävi maahan polvilleen. Mutta latinalta ei löytynyt hakemallakaan niitä ranskankielisiä esitteitä, joita jotkut vieraat kaipaivat. Samoin valokuvia ei ollut saatavilla enää illan suussa lainkaan — tätä tärkeätä tiedotuspuolta sietäisi vahvistaa yleensäkin suomalaisen kulttuurin esittelyssä ulkomailla.

Marija Mäkelän akryylihiekkakompositiot olivat omana kokonaisuutenaan aivan bambutöiden lähellä, mutta muuten oli suomalaisten hajaannuttava: osa töistä oli alhaalla I kerroksessa, esim. Leena Luostarisen arvoitukselliset naarasleijona- tai tiikerisfinksit, neljä suurikokoista

muunnelmaa samasta aiheesta. Niissä todella tuntui aika, ikuisuus ja maisemanmuodostus kuin Egyptin pyramideissa ja moderni valuva tekniikka ("Sade") sopi kuin valettu tähän iättömään mysteeriin.

Toivottavasti ei kukaan terroristi eksy lähimaille, sillä Israelin harmaankolkot astronautitorsot olivat kuin kuoleman sanansaattajia — eikä kauempana kuin käsikranaatin heiton päässä. Saman labyrintin sokkeloissa kihisi vielä jotain filippiiniläisiä torakoita, mutta ne olivat onneksi niin isoiksi veistettyjä, ettei kukaan erehtynyt niitä pelkäämään eikä polkemaan.

Aivan sisäänkäynnin vieressä ulkoilmateltan valokuvien joukossa oli Olli Lyytikäisen suuri, värillinen, ruutuihin palettelu alastonkuva, Yhden

yön työ. Senkin sijainti on sikäli onnistunut, että se on pakko huomata, jos ei sisääntulon tungoksessa, niin ainakin näyttelystä poistuessaan.

Marja Kanervon lasikuituköysisä (?) rakennettu purje ei vielä avajaispäivänä ollut saanut tekijän nimeä vierelleen, mutta merkityksetöntä se oli sen rinnalla, että jo pari päivää aiemmin Le Monde-lehden kriitikko oli kiinnittänyt työhön huomionsa.

En usko, että kannattaa valittaa Suomen osaston osittaista hajaantumista: hyvä että meitä on monessa paikassa kun on muutenkin moneksi. Emmekä ole täällä hituistakaan suomalaiskansallisia. Vain harvojen maiden töistä löytyy yleensä käännäksellisiä piirteitä; tämä taide on kansainvälistä sanan

parhaassa merkityksessä. Biennaalin tarkoitus lieneekin tuoda esille enemmän sitä mikä yhdistää nuoria kautta maailman kuin korostaa eroja.

Hajakeskitystä

Ranskan, Saksan ja latinalaisen Amerikan osastot ansaitisivat aivan oman lukunsa. Ranskan töiden valinnassa on kiinnitetty enemmän huomiota hajakeskitykseen kuin ennen. Pariisin imperialismiin ei tahdota alistua, jos ei Kasserlin eikä Venetsiankaan.

Oli myös luonnollista, että latinalaisen Amerikan verevälle ja väriiloistossaan upealle maalaustaiteelle on annettu paljon tilaa: poliittinenkin ilmapuntari on jo toista vuotta osoittanut siihen suuntaan. Seuraavalla kerralla tullaan korostamaan erikoisesti Afrikan antia, ja jos toiveet toteutuvat, Biennaali saa silloin tiloihinsa uudet La Villetten rakennukset — tai teltat, tontit ja parakit.

Avajaisillaan sekavissa ja meluisissa tunnelmissa ei voi vielä tehdä muita johtopäätöksiä kuin ensivaikutelmaan perustuvat vaaralliset yleistykset. Jos ollaan siirtymässä tiukempaan seulaan — 350 työtä 43 maasta plastisten taiteiden puolella — niin ollaan myös kaikesta päätellen palaamassa figuratiiviselle linjalle ja paleltin kaikkiin värisävyihin. Värien tekniikassa edistytään tietysti koko ajan uusien materiaalien myötä. Taiteilijoiden keski-ikä — ainakin tärkeimpiä töitä tarkasteltaessa — tuntuu olevan alle kolmenkymmenen, vaikka viisi vuotta lisääkin sain saisi olla.

Vuoden -84 Biennaaliin suunnitellaankin joidenkin veteraanien mukaanottamista. Veteraanit vetonauloina? Jos ikää ja taitoa tulee lisää, voivat ihanat riitasoinnut ja spontaanisuus hävitä. Niissä on tämänkin biennaalin viehätys ainakin näin katutasolta katsottuna. Kertokoot sitten maanmaiot kriitikot ja taidehistorioitsijat lähiviikkoina, miksi tämä nuorekkuus ei enää tunnu niin hurjalta ja villiltä kuin 70-luvun alussa.

Mainittakoon siunatuksi lopuksi, että osa tästä katselmuksesta saadaan Suomeen jo ensi vuoden tammikuussa — tietysti taas Tampereelle, Sara Hildénin museoon.